

* پژوهشی در کتابخانه‌های ایران *

تألیف:

طاهره امجدیان

سرشناسه	:	امجدیان، طاهره، ۱۳۷۰ -
عنوان و نام پدیدآور	:	پژوهشی در کتابخانه‌های ایران / تألیف طاهره امجدیان.
مشخصات نشر	:	قشم: انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۰.
مشخصات ظاهری	:	۶۳ ص:؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س. ۲.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۹۹۹۳۹-۰۰۳
وضعیت فهرست نویسی:	:	فیا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۵۴-۶۲.
موضوع	:	دانشگاه خوارزمی. کتابخانه مرکزی -- نمونه پژوهی.
موضوع	:	کتابخانه‌ها -- ایران
موضوع	:	Libraries -- Iran
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۷ پ۱۸ الف/ل۳۹۱ LGR
رده بندی دیویی	:	۳۷۸/۵۵
شماره کتابشناسی ملی:	:	۵۴۰۱۲۷۲

نام اثر: پژوهشی در کتابخانه‌های ایران

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۹۳۹-۰-۳

صفحه‌آرایی: گروه گرافیک انتشارات امیرصدرا (بنیامین بعنونی)

ناشر: امیرصدرا

نوبت چاپ: اول

در چند چاپ: پاییز ۱۳۹۷

تیراژ: ۱۰۰۰

شماره تماس: ۰۹۱۷-۳۴۱۱۶۶

انتشارات امیرصدرا

انتشارات امیرصدرا

فهرست مطالب

۵	چکیده
۷	فصل نخست: کلیات پژوهش
۸	۱-۱. مقدمه
۹	۲-۱. بیان مسئله
۱۱	۳-۱. اهداف پژوهش
۱۲	۴-۱. پرسش‌های پژوهش
۱۲	۱-۴-۱. پرسش اصلی
۱۲	۲-۴-۱. پرسش‌های فرعی
۱۳	۱-۱. اهمیت و ضرورت پژوهش
۱۴	۶-۱. تعریف مفهومی - ملیاتی
۱۵	۷-۱. جنبه نو بودن پژوهش
۱۶	فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه پژوهش
۱۷	۱-۲. مقدمه
۱۸	۲-۲. تعریف دسترس پذیری
۲۵	۳-۲. منابع اطلاعاتی
۲۵	۱-۳-۲. کتاب
۲۷	۲-۳-۴. تاریخچه کتاب
۲۹	۴-۲. کتابخانه دانشگاهی
۳۰	۵-۲. رسالت و اهداف کتابخانه دانشگاهی و دانشدای
۳۱	۶-۲. تاریخچه‌ی اجمالی کتابخانه‌های دانشگاهی
۳۲	۷-۲. تاریخچه‌ی کتابخانه دانشگاه خوارزمی
۳۴	۹-۲. پیشینه در داخل کشور
۴۷	۱۰-۲. پیشینه در خارج از ایران
۵۱	۱۱-۲. جمع بندی
۵۴	منابع

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی وضعیت دسترس پذیری فیزیکی به منابع چاپی در کتابخانه مرکزی دانشگاه خوارزمی جهت ارائه پیشنهادات برای بهبود وضعیت دسترسی پذیری در کتابخانه این دانشگاه انجام شده است. جامعه تحقیق پایانه‌های دانشجویان کارشناسی ارشد می‌باشد. نمونه تحقیق پایان‌نامه‌های دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی در سال ۹۱-۹۰ می‌باشد. به این ترتیب که پس از مشخص شدن تعداد نمونه با توجه به جدول مورگان، تعداد ۹۷ پایان‌نامه به صورت تصادفی انتخاب و با مراجعه به قسمت منابع و مآخذ لیستی از کتابهای چاپی فارسی و لاتین که دانشجویان در روند پژوهش خود از آنها استفاده کرده و به این استناد داده بودند استخراج شد سپس موجود بودن عناوین در فهرست کتابخانه بررسی شد. هر منبعی که در فهرست موجود بود در چک لیستی یادداشت، سپس موجود بودن آن در بن سر قفسه بررسی شد و به این صورت نرخ دسترس‌پذیری در کتابخانه مرکزی دانشگاه خوارزمی با توجه به منابع موجود سر قفسه ۲۲/۹٪ به دست آمد. در قدم بعدی سعی شد با انجام مصاحبه نیمه ساختار یافته با کتابداران بخش امانت کتابخانه مرکزی، دلیل موجود نبودن موارد یافت نشده سر قفسه شناسایی و موانع دسترس‌پذیری شناخته شود. اطلاعات به دست آمده با استفاده از نرم افزار spss تحلیل شد و بر روی مصاحبه‌های انجام شده کد گذاری باز انجام شد.

یافته‌های حاصل از پژوهش نشان داد که نرخ دسترس‌پذیری به منابع فارسی بیشتر از منابع لاتین می‌باشد. نرخ دسترس‌پذیری در رشته‌های روانشناسی، مشاوره و مدیریت تفاوت چندانی وجود ندارد اما رشته فلسفه تعلیم و تربیت نسبت به بقیه رشته‌ها نرخ دسترس‌پذیری بیشتر و رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی نرخ دسترس‌پذیری کمتری دارد. موانع دسترس‌پذیری فیزیکی به منابع چاپی عبارتند از: موجود نبودن در مجموعه، در امانت بودن، در محل اشتباه در قفسه و مشکلات نرم‌رزاری و برای دسترس‌ناپذیری به بیشتر موارد دلیل رشنی یافت نشد. با مصاحبه با کتابداران، ان به علت‌یابی دسترس‌ناپذیری پرداخت. کتابداران علت‌های یافت نشدن منابعی که در فهرست بودند اما در قفسه یافت نشدند را این گونه بیان کردند: وجین منابع بدور حذو رکورد در فهرست، مفقود شدن منابع و حذف نشدن رکورد کتاب از فهرست، سرقت منابع به دلیل نداشتن سیستم امنیتی و مشکلات نرم‌افزاری.

یکی از معیارهای دسترسی میانگین زمان دسترسی به مواد از مخزن کتابخانه می‌باشد. در این پژوهش میانگین زمان به دست آمد. برای دسترسی به فهرست در کمترین حالت ممکن ۲۵ ثانیه و حداکثر زمان ۱۵ دقیقه بود و - حداقل زمان ممکن برای یافتن مواد سر قفسه ۷۵ ثانیه و حداکثر زمان ممکن ۵۰ دقیقه بود. کلید واژه‌ها: دسترس‌پذیری فیزیکی، منابع چاپی، کتابخانه مرکزی دانشگاه خوارزمی